



**LIETUVOS RESPUBLIKOS  
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai  
El. p. [finmin@finmin.lt](mailto:finmin@finmin.lt).

2021-02-     Nr. (1.19-2021-29)2-  
2021-02-20 Nr.(28.2Mr)-6K-2100504

**DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STRATEGINIO  
VALDYMO ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PROJEKTO NR. 21-18680**

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su Finansų ministerijos perengtu ir pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo įgyvendinimo“ projektu Nr. 21-18680, teikia pastabas ir pasiūlymus projekto tobulinimui:

1. Siūlytina apsvarstyti tikslingumą tobulinti Projekto 42 punkto formuluotę, papildant dėstomą teisės normą išimtimis, numatytomis Strateginio valdymo įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje.

2. Tikslinti Projekto 143 punktą dalyje „Finansų ministerija, įvertinusi ankstesniais metais įstaigų, kurių vadovai yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, pasiektus rezultatus [...], išnagrinėja šių įstaigų pateiktus SVP projektus ir planuojamus tęstinės veiklos rezultatus“, įvertinant Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos 2019-04-15 rašte Nr. (1.19-2019-291)2-382 bei 2020-10-05 rašte Nr. (1.19-2020-686)2-1071 išdėstytus argumentus dėl vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus, vykdančio (jam priskirtos kompetencijos ribose) priežiūros ir kontrolės funkcijas vykdomosios valdžios institucijų atžvilgiu, nepriklausomumo nuo vykdomosios valdžios garantijų bei jų užtikrinimo mechanizmų strateginio planavimo bei asignavimų skyrimo procese įtvirtinimo.

Siūlytina tobulinti Projekto 143 punktą ir dalyje dėl konsultacijų (pasitarimų) dėl asignavimų skyrimo su Vyriausybei neatskaitingais asignavimų valdytojais, įtvirtinant pareigą rengti pasitarimus dėl asignavimų skyrimo ir su Vyriausybei neatskaitingais biudžeto asignavimų valdytojais. Projektų rengėjų siūlymu, šiame punkte yra numatyta, kad „pasitarimuose Vyriausybės kanceliarijoje *gali dalyvauti* ir kiti Vyriausybei neatskaitingi asignavimų valdytojai, kurių vadovaujamos įstaigos nepriskiriamos ministro valdymo sričiai, jeigu tai neprieštaruoja jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nuostatoms“, o tai reiškia, kad ir toliau bus palaikoma praktika, kai su nepriklausomomis ir vykdomosios valdžios institucijų grandžiai nepriskiriamomis institucijomis atskiri pasitarimai nebus rengiami ir nebus konsultuojamasi dėl asignavimų joms skyrimo (Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga nebuvo kviečiama į tokio pobūdžio pasitarimus).

Argumentuojant aukščiau pateiktus siūlymus dėl Projekto 143 punkto tobulinimo, pakartotinai atkreiptinas dėmesys, kad Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 3 straipsnio 3 punkte, laikantis Jungtinių Tautų Paryžiaus principų bei Europos Tarybos Venecijos komisijos Apsaugos ir pagalbos ombudsmenų institucijoms principų („Venecijos principų“) <sup>1</sup> dėl pakankamų

<sup>1</sup> [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2019\)005-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)005-e)

ir nepriklausomų biudžeto lėšų ir veiklos nepriklausomumo užtikrinimo, yra įtvirtintos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos laisvės, savarankiškumo ir nepriklausomumo garantijos, išsaugant finansinį ir veiklos nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios institucijų.

Siūlomas strateginio planavimo ir biudžeto formavimo modelis, kai Finansų ministerija įvertins ankstesniais metais *pasiektus rezultatus* ir panaudotus asignavimus, nagrinės pateiktus SVP projektus ir *planuojamus pasiekti tęstinės veiklos rezultatus* (jų vertinimo rodiklius, rodiklių siektinas reikšmes) iškreipia valstybės valdžios institucijų sistemą ir institucijų sąveiką, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigą daro ekonominiu ir strateginio planavimo aspektais priklausomą nuo vykdomosios valdžios institucijų.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, kreipimuose į Finansų ministeriją, taip pat į Seimą, ne kartą pabrėžė, kad ir šiuo metu egzistuojantis (ir toliau siūlomas) įstaigos finansavimo modelis, kai Vyriausybė (Finansų ministerija) biudžeto asignavimus Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai skiria ne pagal institucijos poreikius (užsibrėžtus strateginius tikslus, jiems pasiekti numatomas priemonės), o pagal iš anksto nustatytus limitus, apriboja galimybę pačiai institucijai apsispręsti dėl veiklos krypties ir jų masto, veiklos prioritetų, pažeidžia vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus nepriklausomumo principą (daroma įtaka planuojant įstaigos veiklą, numatant strategines veiklos kryptis, organizuojant įstaigos darbą ir pan.) ir apriboja galimybės veiksmingai vykdyti įstatymu suteiktus įgaliojimus.

Aukščiau paminėtuose Europos Tarybos Venecijos komisijos patvirtintuose Apsaugos ir pagalbos ombudsmenų institucijoms principuose nustatyta ne tik tai, „įstatymas turi numatyti, kad biudžeto lėšų skyrimas ombudsmeno institucijai turi atitikti poreikį užtikrinti *visišką, nepriklausomą ir veiksmingą savo pareigų ir funkcijų vykdymą*“, bet ir tai, kad su ombudsmenu turi būti konsultuojamasi ir prašoma pateikti ateinančių finansinių metų biudžeto projektą. Nepriklausomo ombudsmeno biudžeto audito metu atsižvelgiama tik į finansinių procedūrų teisėtumą, o ne į prioritetų pasirinkimą vykdančių įgaliojimus.

3. Ankstesniame punkte nurodyti argumentai dėl nepriklausomumo garantijų reikšmingi ir veiklos rezultatų stebėseną atliekančių subjektų bei subjektų, kuriems atsiskaitoma už metinius veiklos rezultatus aspektu. Taip pat atkreiptinas dėmesys į ombudsmenų veiklos efektyvumo vertinimo specifiką, į tai, kad jų veiklos ataskaitos pateikiamos Lietuvos Respublikos Seimui.

Todėl siūlytina įvertinti poreikį tobulinti Projekto V skyrių, įvertinant biudžeto asignavimų valdytojų, nepriklausančių vykdomosios valdžios institucijų sistemai ir nedalyvaujančių plėtros programos ir (ar) Vyriausybės programos įgyvendinime, specifiką, taip pat įvertinant poreikį tobulinti šių institucijų efektyvumo rodiklių stebėseną (peržiūrėti ją vykdančius subjektus), atsiskaitymą už rezultatus, duomenų pateikimo į centralizuotą Stebėsenos informacinę sistemą tikslingumą.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė